

Prohlášení nabyvatele obchodního podílu

Povinnou náležitostí smlouvy o převodu obchodního podílu je i u jednočlenné společnosti prohlášení nabyvatele, že přistupuje k zakladatelské listině, popřípadě ke stanovám. Není třeba, aby prohlášení bylo zcela v dikci zákona a postačí, aby společenská smlouva obsahovala odlišné vyjádření, musí ale jít o prohlášení.

Povinnou náležitostí smlouvy o převodu obchodního podílu je i u jednočlenné společnosti prohlášení nabyvatele, že přistupuje k zakladatelské listině, popřípadě ke stanovám. Není třeba, aby prohlášení bylo zcela v dikci zákona a postačí, aby společenská smlouva obsahovala odlišné vyjádření, musí ale jít o prohlášení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 264/2001, ze dne 24.4.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně, B., spol. s r.o., zast. advokátem, proti žalované V., v.o.s., zast. advokátem, o zaplacení 900.000,- Kč s přísl., ze směnky, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 50 Cm 234/99, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 20. prosince 2000, č.j. 5 Cmo 86/2000-45, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 1.12.1999, č.j. 50 Cm 234/99-24, ve znění opravného usnesení ze dne 23. 1. 2002, č.j. 50 Cm 234/99-59, zrušil Krajský obchodní soud v Praze směnečný platební rozkaz ze dne 10.6.1999, č. j. Sm 402/99-8, kterým uložil žalované zaplatit žalobci 900.000,- Kč s přísl., ze směnky. Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

V odůvodnění rozsudku odvolací soud uvedl, že se ztotožňuje se skutkovými zjištěními, která učinil soud prvního stupně. Dokazování doplnil pouze usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3.4.2000 sp. zn. F 164-C 2030/92, z něhož zjistil, že rejstříkový soud zamítl návrh na zápis změn společníků B. T., spol. s r.o., protože smlouva o převodu obchodního podílu neobsahuje prohlášení nabyvatele, který nebyl společníkem, o přistoupení ke společenské smlouvě nebo stanovám a podpisy nejsou úředně ověřeny. Pro rozhodnutí v projednávané věci je třeba vyřešit otázku, zda je podle ustanovení § 115 odst. 3 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) nutné výslovné prohlášení nabyvatele obchodního podílu o jeho přistoupení ke stanovám nebo společenské smlouvě, jestliže se převádí obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, která má pouze jednoho společníka. Na řešení této otázky existují různé právní názory; odvolací soud zastává stejný právní názor jako soud prvního stupně, protože ve společnosti s ručením omezeným nelze vyloučit další převody obchodního podílu, popřípadě jeho rozdělení a převedení na více osob, kdy by prohlášení podle § 115 odst. 3 obch. zák. již bylo vždy třeba.

Dovolatelka požadovala připuštění dovolání o otázce, zda prohlášení podle ustanovení § 115 odst. 3 obch. zák. musí zcela odpovídat dikci zákona nebo může být učiněno i jinak. Podle názoru odvolacího soudu není třeba, aby prohlášení bylo zcela v dikci zákona a postačí, aby společenská smlouva obsahovala odlišné vyjádření, musí ale jít o prohlášení. Ustanovení bodu 2. posuzované společenské smlouvy tento požadavek nespĺňuje, protože je zcela obecné a nelze z něj dovodit shora uvedené obsahové náležitosti. Proto odvolací soud neshledal důvody pro připuštění dovolání v této otázce. Uzavřel však, že podmínky pro připuštění dovolání jsou splněny pro otázku, zda je nutné prohlášení nabyvatele obchodního podílu podle ustanovení § 115 odst. 3 obch. zák. ve společnosti s ručením omezeným, jejímž není společníkem, jestliže má společnost jediného společníka a převádí se celý obchodní podíl.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně v otevřené lhůtě dovolání. Co do přípustnosti odkázala na ustanovení § 239 odst. 1, co do důvodu na ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) občanského soudního řádu (dále též jen „o.s.ř.“), když namítá nesprávné právní posouzení věci.

V dovolání uvedla, že smlouva o převodu obchodního podílu, která byla kauzou předmětné směnky, se uzavírala o převodu obchodního podílu v jednočlenné společnosti s ručením omezeným. Vnitřní poměry společnosti proto byly v té době upraveny zakladatelskou listinou. Za této situace nemusela smlouva o převodu obchodního podílu obsahovat prohlášení vyžadované v ustanovení § 115 odst. 3 obch. zák., neboť obchodní zákoník vyžaduje takové prohlášení při přistoupení ke společenské smlouvě, nikoli k zakladatelské listině. V případě jediného společníka neexistuje společenská smlouva s dalšími účastníky, ke které by mohl nabyvatel přistoupit. Dochází pouze k záměně jediného společníka za jinou osobu, která má možnost ihned, na základě rozhodnutí jediného společníka, znění zakladatelské listiny změnit podle svých požadavků a potřeb.

Dovolatelka poukázala i na výklad § 115 odst. 3 obch. zák. před poslední velkou novelou obchodního zákoníku (rozumí se novela účinná k 1.7.1996), kdy bylo judikováno, že prohlášení podle citovaného ustanovení musí smlouvy o převodu obchodního zákoníku obsahovat i tehdy, je-li nabyvatel společníkem, ačkoli logický výklad umožňoval nepochybně i opačnou interpretaci. Z toho jednoznačně podle názoru dovolatelky vyplývá, že judikatura v tomto případě vychází z doslovného znění obchodního zákoníku, který však výslovně stanoví požadavek, aby smlouva o převodu obchodního podílu obsahovala prohlášení o přistoupení ke společenské smlouvě a nikoli k zakladatelské listině.

Pro případ, že odvolací soud zaujme stanovisko, že prohlášení podle § 115 odst. 3 obch. zák. musí obsahovat i smlouva o převodu obchodního podílu v jednočlenné společnosti, požaduje dovolatelka, aby též posoudil formulaci takového prohlášení.

Posuzovaná smlouva o převodu obchodního podílu obsahuje ve svém článku II. formulaci „nabyvatel přejímá převáděný obchodní podíl se všemi právy a povinnostmi, které z obchodního podílu převádějícímu společníku příslušely.“ Dovolatelka je toho názoru, že uvedená formulace dostatečně splňuje požadavky stanovené obchodním zákoníkem, když z dikce zákona nelze dovodit, že by text prohlášení nabyvatele musel odpovídat nějakému zákonem přesně předepsanému znění a nestačilo by tedy prohlášení obecné.

Dovolatelka též vytýká odvolacímu soudu, že nevzal zřetel na jasně projevenou vůli účastníků smlouvy, která nepochybně spočívala v záměru převést obchodní podíl ve společnosti B. T., spol. s r.o. na žalovaného. V tom směru odkazuje dovolatelka na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.11.1998, sp. zn. 25 Cdo 1650/98. Z uvedených důvodů navrhuje dovolatelka, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvedla, že není správné tvrzení žalobkyně, že v okamžiku uzavření smlouvy o převodu obchodního podílu mezi účastníky byly vnitřní poměry společnosti B. T., spol. s r.o. upraveny zakladatelskou listinou a sporné je dokonce i tvrzení, že se jednalo o převod obchodního podílu v jednočlenné společnosti. Žalovaná již ve svých předchozích podáních upozorňovala na to, že tato společnost neměla od 24.1.1997 jednatele a není tedy vysvětleno, jak mohla být do obchodního rejstříku zapsána změna založená smlouvou o převodu obchodního podílu ze dne 16.12.1998, kterou převáděla společnost I-K. s.r.o. svůj obchodní podíl na základním jmění ve výši 50 % na společnost B. T., spol. s r.o. za dohodnutou cenu 1 Kč.

Žalovaná shledává zcela bez opory v zákoně tvrzení žalobkyně, že okamžikem spojení obchodních podílů v rukou jediného společníka se stává společenská smlouva zakladatelskou listinou. Pro takový stav neexistuje jediný právní důvod. V otázce hodnocení ustanovení § 115 odst. 3 obch. zák. se žalovaná ztotožnila se závěrem soudu prvního stupně. Dále uvedla, že nepovažuje za přesné tvrzení žalobkyně, že převodem obchodního podílu v jednočlenné společnosti dochází pouze k záměně společníků. Tímto převodem totiž přešlo podle § 118 obch. zák. ručení dosavadního společníka za závazky společnosti na nabyvatele obchodního podílu; toto zákonné ustanovení je podle žalobkyně spjato právě s ustanovením § 115 odst. 3. obch. zák. Žalovaná vyslovila názor, že znění článku II. odst. 2 smlouvy o převodu obchodního podílu neodpovídá požadavkům § 115 odst. 3 obch. zák. Z uvedených důvodů žalovaná navrhuje zamítnutí dovolání.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1.1.2001).

Protože odvolací soud ve výroku svého rozsudku nevymezil otázky, pro které připustil dovolání, je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o.s.ř. pro obě dovolatelkou předestřené právní otázky (srv. nálezný Ústavního soudu ze dne 20.2.1997, sp. zn. III. 253/96, uveřejněný v příloze sešitu č. 7, ročníku 1997, Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek).

Při posuzování aplikace ustanovení § 115 odst. 3 obch. zák. ve znění po novele provedené zákonem č. [142/1996](#) Sb. o tom, že nabyvatel obchodního podílu, který není společníkem, musí ve smlouvě o převodu obchodního podílu prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě, popřípadě ke stanovám, na jednočlennou společnost, je třeba vycházet především z účelu tohoto ustanovení. Společenská smlouva společnosti s ručením omezeným je základním dokumentem této společnosti, jejímž účelem je kromě založení společnosti též úprava jejich vnitřních poměrů, práv a povinností společníků a vztahů mezi společností a společníky jakož i mezi společníky navzájem. Stejný účel má i zakladatelská listina - kromě úpravy vztahů mezi společníky. Jestliže společnost vydá stanovy, ty pak

upravují vnitřní organizaci společnosti a podrobněji některé záležitosti obsažené ve společenské smlouvě.

Jak vyplývá právě z ustanovení § 115 odst. 3 obch. zák. nabyvatel obchodního podílu se nestává účastníkem společenské smlouvy, popřípadě stanov ze zákona, ale zákon váže jeho účastenství na jeho jednostranný právní úkon, výslovné prohlášení ve smlouvě o převodu obchodního podílu, že přistupuje ke společenské smlouvě, popřípadě ke stanovám. Teprve tímto prohlášením se stává účastníkem společenské smlouvy a osobou ze společenské smlouvy oprávněnou a zavázanou, osobou podrobenou režimu společenské smlouvy. Tímto jednostranným úkonem také dochází ke změně společenské smlouvy v osobách účastníků a proto již následně není třeba uzavírat odpovídající dohodu o změně společenské smlouvy. Bez uvedeného prohlášení by se nabyvatel obchodního podílu nestal účastníkem společenské smlouvy, což je stav, kterému obchodní zákoník brání právě tím, že z prohlášení činí podstatnou část smlouvy o převodu obchodního podílu, jejíž nedostatek způsobuje neplatnost smlouvy.

Protože zakladatelská listina má - se shora uvedenou výjimkou - v jednočlenné společnosti stejný účel jako společenská smlouva ve vícečlenné společnosti, je i v této společnosti nezbytné, aby se nabyvatel obchodního podílu stal osobou zavázanou a oprávněnou ze zakladatelské listiny, osobou, podrobenou jejímu režimu, nositelem práv a povinností z ní vyplývajících.

Dalším argumentem pro vztahování povinnosti přistoupení i na zakladatelskou listinu je i to, že v zájmu ochrany třetích osob nelze připustit stav, že by jediný společník společnosti s ručením omezeným nebyl vázán její zakladatelskou listinou, popřípadě stanovami. Takový stav by navozoval značnou právní nejistotu v celé řadě skutečností významných pro třetí osoby. Přitom zakladatelská listina je jedním z dokumentů zakládáných do sbírky listin a každý tedy má možnost se s jejím obsahem seznámit. Nemá-li zcela výjimečné informace o vnitřních poměrech společnosti, bude v dobré víře, že jediný společník je zakladatelskou listinou vázán, neboť to je právní stav předvídaný právním řádem, konkrétně obchodním zákoníkem. Rovněž, jak správně uvedl odvolací soud, v případě, že by došlo následně k rozdělení obchodního podílu, převodu jeho části či částí na další osoby a změně zakladatelské listiny ve společenskou smlouvu, byli by takoví nabyvatelé částí obchodního podílu společenskou smlouvou vázáni, zatímco převodce nikoli. Na tom nic nemění to, že jediný společník může, jak uvádí dovolatelka, zakladatelskou listinu prakticky ihned poté, co nabude smlouva o převodu obchodního podílu účinnosti, změnit. (To mohou společníci vícečlenné společnosti učinit dohodou či většinovým rozhodnutím také.)

Pro úplnost je třeba dodat, že uvedenému výkladu nebrání to, že obchodní zákoník stanoví výslovně povinné prohlášení o přistoupení pouze pro společenskou smlouvu, nikoli již pro zakladatelskou listinu. Obdobným způsobem postupuje obchodní zákoník v řadě dalších ustanovení, aniž by vznikaly v teorii i praxi jakékoli pochybnosti o tom, že se příslušná ustanovení vztahují i na zakladatelskou listinu (viz např. § 109 odst. 3, § 110 odst. 2, § 136 a další).

Jestliže pak dovolatelka poukazuje na to, že před novelou obchodního zákoníku provedenou zákonem č. [370/2000](#) Sb. bylo judikováno, že prohlášení podle ustanovení § 115 odst. 3 obch. zák. musí smlouvy o převodu obchodního zákoníku obsahovat i tehdy, je-li nabyvatel společníkem, ačkoli logický výklad umožňoval nepochybně i opačnou interpretaci, poukazuje odvolací soud na to, že ohledně tohoto problému bylo vydáno pouze jediné rozhodnutí Nejvyššího soudu, a to rozsudek ze

dne 7.12.1999, sp. zn. 32 Cdo 1382/99, ve kterém zaujal Nejvyšší soud přesně opačný právní názor, než tvrdí dovolatelka.

Z uvedených důvodů dovolací soud uzavřel, že povinnou náležitostí smlouvy o převodu obchodního podílu je i u jednočlenné společnosti prohlášení nabyvatele, že přistupuje k zakladatelské listině, popřípadě ke stanovám. Pokud jde o druhou otázku, o které je dovolání přípustné, totiž otázku, zda formulace prohlášení o přistoupení k zakladatelské listině musí zcela odpovídat dikci zákona nebo zda postačí, aby společenská smlouva obsahovala slovní vyjádření odlišné, jehož smysl je ale stejný, dovolací soud se ztotožnil se závěrem odvolacího soudu.

Ohledně požadavku, aby Nejvyšší soud posoudil článek II. odstavec 2 předmětné smlouvy o převodu obchodního podílu, z toho hlediska, zda v něm dovolatelka formulovala prohlášení o přistoupení k zakladatelské listině podle § 115 odst. 3 obch. zák., tímto posouzením se Nejvyšší soud za situace, kdy je dovolání přípustné (pouze) podle ustanovení § 239 odst. 1 o.s.ř., zabývat nemohl. Tam, kde soud činí z obsahu určitého úkonu, v projednávané věci ze smlouvy o převodu obchodního podílu, zjištění o tom, co bylo mezi účastníky sjednáno, resp. jaké závazky na sebe ve smlouvě převzali, dospívá ke skutkovým zjištěním. Jestliže pak následně vyvozuje, jaká práva a povinnosti ze smlouvy pro účastníky vyplývají, formuluje právní závěry a jde tedy o právní posouzení věci. Jestliže odvolací soud v rámci svých (či převzatých) skutkových zjištění uzavřel, že posuzovaná smlouva o převodu obchodního podílu neobsahuje prohlášení nabyvatele o přistoupení ke společenské smlouvě (zakladatelské listině), není dovolací soud za situace, kdy je dána přípustnost dovolání podle § 239 odst. 1 obch. zák. oprávněn tento jeho závěr přezkoumávat. Může z něj pouze vyvodit, jak to učinil shora, že smlouva o převodu obchodního podílu nebyla uzavřena platně.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu je správné, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 1 o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)